ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 13. júla 2006 *

Vo veci C-89/05,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím House of Lords (Spojené kráľovstvo) z 3. novembra 2004 a doručený Súdnemu dvoru 18. februára 2005, ktorý súvisí s konaním:

United Utilities plc

proti

Commissioners of Customs & Excise,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Schintgen (spravodajca), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka,

* Jazyk konania: angličtina.

generálna advokátka: C. Stix-Hackl,
tajomník: K. Sztranc, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 2. februára 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— United Utilities plc, v zastúpení: D. Goy, QC, a C. McDonnell, barrister, ktorých splnomocnil P. Drinkwater, solicitor,

— Commissioners of Customs & Excise, v zastúpení: R. Hill, barrister,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. White a T. Harris, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci K. Parker, QC, a R. Hill, barrister,

— portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a A. Matos Barros, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Lyal, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 B písm. f) šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23, ďalej len „šiesta smernica").

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi United Utilities plc (ďalej len „United Utilities") a Commissioners of Customs & Excise (ďalej len „Commissioners"), orgánom príslušným v Spojenom kráľovstve na výber dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH"), ktorého predmetom je otázka, či služby, ktoré poskytuje Vertex Data Science Ltd (ďalej len „Vertex") spoločnosti Littlewoods Promotions Ltd (ďalej len „Littlewoods") organizujúcej telefonické stávky, podliehajú DPH.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 2 šiestej smernice, ktorý tvorí jej hlavu II nazvanú „Rozsah platnosti", stanovuje:

„Dani z pridanej hodnoty podlieha:

1. dodávka tovaru alebo služieb za úhradu [za protihodnotu — *neoficiálny preklad*] v rámci územia štátu osobou podliehajúcou dani [platiteľom dane — *neoficiálny preklad*],

...“

4 Podľa článku 13 B písm. f) šiestej smernice členské štáty oslobodia od DPH „stávkov[ú] činnosť, lotérie a iné formy hazardných hier, na ktoré sa vzťahujú podmienky a obmedzenia definované jednotlivými členskými štátmi“.

Vnútroštátna právna úprava

5 Článok 13 B písm. f) šiestej smernice bol do vnútroštátneho práva prebratý prílohou č. 9 skupiny 4 zákona o DPH z roku 1994 (Value Added Tax Act 1994), ktorá oslobodzuje od DPH poskytovanie akýchkoľvek prostriedkov na uzatváranie stávok alebo hranie akýchkoľvek hazardných hier.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

6 United Utilities je členom zastupujúcim skupinu spoločností považovaných v zmysle článku 4 ods. 4 druhého pododseku šiestej smernice za jediného platiteľa dane. Vertex je tiež členom tejto skupiny.

7 Littlewoods organizuje telefonické stávky známe pod názvom „Bet Direct". Jeho zákazníci môžu staviť na výsledok športových podujatí alebo iných náhodných udalostí, akými sú napríklad meteorologické javy. Stávky sa uzatvárajú výlučne telefonicky. V roku 1999 sa Littlewoods rozhodol časť svojej činnosti zabezpečovať subdodávateľsky a na tento účel uzavrel so spoločnosťou Vertex zmluvu o poskytovaní služieb „call centra". Podľa tejto zmluvy je Vertex, ktorý je tiež oprávnený konať ako sprostredkovateľ Littlewoods, povinný zabezpečiť pracovníkov, priestory, ako aj telefonické a počítačové vybavenie potrebné na zber stávok.

8 Littlewoods vyberá športové podujatia alebo iné udalosti, na ktoré možno uzatvárať stávky, určuje kurzy, vyhodnocuje stávky a spravuje s nimi súvisiace príjmy a výdavky.

9 Vertex iba prijíma telefonické volania a zaznamenáva stávky v súlade s podmienkami, ktoré vydal Littlewoods. V tomto ohľade nemá žiadne právo voľnej úvahy. Okrem toho pracovníci spoločnosti Vertex nedávajú stávkujúcim nikdy najavo, že konajú s Vertex, a nie s Littlewoods. Obchodné meno Vertex sa navyše nenachádza na žiadnej listine určenej stávkujúcim.

10 Odmena Vertex sa skladá z pevnej a pohyblivej zložky. Pohyblivá zložka sa vypočítava na základe počtu minút telefonických volaní, ktoré Vertex prijal. Pre prípad, že sa Vertex dopustí pochybení pri plnení svojich povinností, sú dohodnuté rozličné sankcie. Odmena nezohľadňuje ani počet alebo hodnotu zaznamenaných stávok, ani ich kurz. Vertex nenesie žiadne finančné riziko vo vzťahu k stávkam, ktoré ponúka Littlewoods.

11 United Utilities sa domnieva, že služby poskytované spoločnosťou Vertex patria do pôsobnosti článku 13 B písm. f) šiestej smernice, a teda sa na ne musí vzťahovať oslobodenie od DPH upravené týmto ustanovením.

12 Na podporu svojho stanoviska United Utilities tvrdí, že cieľom článku 13 B písm. f) šiestej smernice je oslobodiť od dane zabezpečenie rámca, v ktorom sa uskutočňuje hazardná hra. Oslobodené teda môžu byť činnosti, ktorých cieľom je vytvoriť tento rámec, čiže štruktúru, v ktorom alebo prostredníctvom ktorého sa hazardné hry môžu uskutočňovať.

13 Navyše z rozsudkov z 5. júna 1997, SDC (C-2/95, Zb. s. I-3017), a z 13. decembra 2001, CSC Financial Services (C-235/00, Zb. s. I-10237), vyplýva, že oslobodenia požadované vo veci samej sa musia uplatniť na služby sprostredkovateľa, pokiaľ je tento sprostredkovateľ nástrojom plnenia týkajúceho sa samotnej hazardnej hry. Akýkoľvek iný výklad by mal za následok, že by sa uvedené oslobodenie uplatnilo iba na niektoré časti tvoriace rámec, v ktorom sa uskutočňuje plnenie týkajúce sa hazardných hier.

14 United Utilities ďalej tvrdí, že z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa oslobodení finančných služieb od DPH (rozsudky SDC, už citovaný; z 25. februára 1999, CPP,

C-349/96, Zb. s. I-973, a CSC Financial Services, už citovaný) vyplýva, že v prípade, keď sprostredkovateľ uskutočňuje plnenie na účet príkazcu, musia sa služby sprostredkovateľa v prospech príkazníka na účely oslobodení od DPH posudzovať s poukazom na ich presnú úlohu v základnom plnení medzi príkazcom a konečným zákazníkom. Iba za predpokladu, že sprostredkovateľ uskutočňuje „podstatný úkon, ktorý spôsobuje zmenu právnej a finančnej situácie medzi účastníkmi" pri plnení patriacom do pôsobnosti jednej z oslobodených kategórií, je služba tohto sprostredkovateľa oslobodená. Otázka, či je uvedený sprostredkovateľ sprostredkovateľom príkazcu alebo zákazníka, je v tomto ohľade bezvýznamná.

15 Táto judikatúra sa obdobne uplatní na oslobodenie stávkovej činnosti a hazardných hier od DPH. V oblasti stávok a hazardných hier tak uzavretie zmluvy o stávke predstavuje osobitnú a podstatnú činnosť, pretože mení právnu a finančnú situáciu medzi účastníkmi. Keďže ústne prijímanie stávok spoločnosťou Vertex stačí na vytvorenie právneho vzťahu medzi stávkujúcim a Littlewoods, vykonáva Vertex osobitnú a podstatnú činnosť organizátora stávok.

16 United Utilities napokon tvrdí, že ním navrhovaný výklad nespochybňuje okolnosť, že Vertex nemá žiadnu diskrečnú právomoc pri prijímaní alebo odmietaní stávky na účet Littlewoods, keďže uzavretie zmluvy nie je nikdy úkonom administratívnej povahy.

17 Commissioners nesúhlasia s týmto názorom a domnievajú sa, že oslobodenie uvedené v článku 13 B písm. f) šiestej smernice nemožno uplatniť na služby poskytované spoločnosťou Vertex, pretože tieto služby sú iba obyčajnou materiálnou, technickou alebo administratívnou službou v prospech organizátora stávok.

18 VAT and Duties Tribunal, High Court of Justice, ako aj Court of Appeal postupne odmietli argumentáciu United Utilities.

19 Za týchto okolností House of Lords prejednávajúci vec rozhodol odložiť rozhodnutie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Uplatní sa oslobodenie stávkovej činnosti upravené v článku 13 B písm. f) šiestej smernice... v prípade, keď osoba (ďalej len ‚sprostredkovateľ') poskytuje na účet inej osoby (ďalej len ‚príkazca') služby spočívajúce v prijímaní stávok od zákazníkov a oznamovaní zákazníkom, že príkazca prijal tieto stávky, keď:

a) úkony sprostredkovateľa predstavujú nevyhnutný krok na vytvorenie právneho vzťahu medzi príkazcom a jeho zákazníkom, a teda završujú stávku, ale keď

b) sprostredkovateľ nerozhoduje o určení kurzov, ktoré určuje príkazca alebo v niektorých prípadoch tretie osoby v súlade s pravidlami predmetného športu, a keď

c) sprostredkovateľ rozhoduje o prijatí alebo neprijatí stávok na účet príkazcu v súlade s kritériami stanovenými príkazcom tak, že sprostredkovateľ nemá v tejto oblasti žiadnu diskrečnú právomoc?"

O prejudiciálnej otázke

20 Svojou prejudiciálnou otázkou sa House of Lords v podstate pýta, či sa má článok 13 B písm. f) šiestej smernice vykladať tak, že poskytovanie služieb „call centra" v prospech organizátora telefonických stávok, ktoré zahŕňa prijímanie stávok v mene organizátora pracovníkmi poskytovateľa týchto služieb, je stávkovou činnosťou v zmysle tohto ustanovenia, a môže teda využívať oslobodenie od DPH upravené týmto ustanovením.

21 S cieľom odpovedať na túto otázku je potrebné najprv pripomenúť, že výrazy použité na označenie oslobodení uvedených v článku 13 šiestej smernice sa musia vykladať doslovne, keďže tieto oslobodenia predstavujú výnimky zo všeobecnej zásady, podľa ktorej sa DPH vyberá z každého poskytnutia služieb za protihodnotu platiteľom dane (pozri najmä rozsudky SDC, už citovaný, bod 20, a z 3. marca 2005, Arthur Andersen, C-472/03, Zb. s. I-1719, bod 24).

22 Výklad pojmov použitých v tomto ustanovení musí byť okrem toho v súlade s účelom uvedených oslobodení a musí rešpektovať požiadavky zásady daňovej neutrality, ktorou sa vyznačuje spoločný systém DPH (rozsudok zo 6. novembra 2003, Dornier, C-45/01, Zb. s. I-12911, bod 42).

23 Pokiaľ ide konkrétnejšie o stávkovú činnosť, lotérie a iné hazardné hry, je potrebné zdôrazniť, že oslobodenie, ktoré požívajú, je motivované praktickými dôvodmi, keďže hazardné hry sa nehodia na uplatňovanie DPH (rozsudok z 29. mája 2001, Freemans, C-86/99, Zb. s. I-4167, bod 30), a nie, ako je tomu v prípade poskytovania

niektorých služieb vo všeobecnom záujme v sociálnej oblasti, úmyslom zabezpečiť týmto činnostiam priaznivejšie zaobchádzanie v oblasti DPH.

24 S prihliadnutím na tieto úvahy je potrebné preskúmať, či činnosť, ako je tá vo veci samej, predstavuje stávkovú činnosť v zmysle článku 13 B písm. f) šiestej smernice, ktorá ako taká môže byť oslobodená od DPH.

25 Ako to vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, služby, ktoré poskytuje Vertex, spočívajú v zabezpečení pracovníkov, priestorov, ako aj telefonického a počítačového vybavenia nevyhnutného na zber stávok, ktorých predmet a kurz vždy určuje príjemca tejto služby, v tomto prípade Littlewoods.

26 Je však nevyhnutné uviesť, že na rozdiel od stávkovej činnosti uvedenej v článku 13 B písm. f) šiestej smernice sa táto činnosť vôbec nevyznačuje ponúkaním šance na výhru stávkujúcim a naproti tomu prijatím rizika povinnosti vyplatiť výhry, a nemožno ju teda posúdiť ako stávkovú činnosť v zmysle tohto ustanovenia.

27 Z toho istého dôvodu tento výklad nespochybňuje okolnosť, že prijímanie stávok, v tomto prípade pracovníkmi spoločnosti Vertex, predstavuje úkon, hoci dôležitý, pri uzatváraní týchto stávok z dôvodu, že týmto prijatím vzniká právny vzťah medzi Littlewoods a jeho zákazníkmi.

28 Okrem toho sa judikatúra, podľa ktorej zmena právneho a finančného vzťahu existujúceho medzi poskytovateľom služby a jeho zákazníkom je osobitným aspektom plnení týkajúcich sa prevodov (rozsudky SDC, už citovaný, bod 66, a CSC Financial Services, už citovaný, bod 26), nemôže obdobne uplatniť na činnosti uvedené v článku 13 B písm. f) šiestej smernice, pretože ciele, ktoré sú základom oslobodení upravených v oblasti prevodov v zmysle článku 13 B písm. d) tejto smernice, a ciele, ktoré sú dôvodom oslobodenia obsiahnutého v článku 13 B písm. f) tej istej smernice, nie sú rovnaké.

29 So zreteľom na predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať na položenú otázku, že článok 13 B písm. f) šiestej smernice sa má vykladať tak, že poskytovanie služieb „call centra" v prospech organizátora telefonických stávok, ktoré zahŕňa prijímanie stávok v mene organizátora pracovníkmi poskytovateľa týchto služieb, nie je stávkovou činnosťou v zmysle tohto ustanovenia, a teda nemôže využívať oslobodenie od DPH upravené týmto ustanovením.

O trovách

30 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 13 B písm. f) šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia sa má

vykladať tak, že poskytovanie služieb „call centra“ v prospech organizátora telefonických stávok, ktoré zahŕňa prijímanie stávok v mene organizátora pracovníkmi poskytovateľa týchto služieb, nie je stávkovou činnosťou v zmysle tohto ustanovenia, a teda nemôže využívať oslobodenie od DPH upravené týmto ustanovením.

Podpisy